

Mária Patakyová

verejná ochrankyňa práv

TLAČOVÁ SPRÁVA

OMBUDSMANKA: V SYSTÉME ADOPCIÍ MUSÍ BYŤ NA PRVOM MIESTE DIEŤA

Kancelária verejného ochrancu práv zistovala, ako u nás prebieha proces osvojenia dieťaťa. Z výsledkov prieskumu vyplynulo, že systém je potrebné nastaviť tak, aby jeho cieľom bolo hľadanie rodiny pre dieťa, a nie naopak.

(Bratislava, 30. septembra) Verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová zrealizovala prieskum systému adopcií, aby zistila, do akej miery sa v procese osvojenia zohľadňuje najlepší záujem dieťaťa. Preskúmala aktuálnu legislatívu a postupy jednotlivých úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré popri súdoch zohrávajú v priebehu osvojení významnú úlohu. Na základe výsledkov prieskumu vidí ombudsmanka priestor na zlepšenie systému predovšetkým v potrebe zmeny vnímania adopcie ako procesu hľadania rodiny pre dieťa, a nie naopak.

„Na Slovensku je približne dvojnásobný počet detí, ktoré môžu byť osvojené v porovnaní s počtom záujemcov a záujemkýň o adopciu dieťaťa. Na prvý pohľad sa môže zdať, že tento rozdiel je priaznivý pre zabezpečenie starostlivosti o deti. Pri relatívne nízkom počte detí vhodných na osvojenie je však len minimum takých, ktoré spĺňajú predstavu o takzvanom 'ideálnom type dieťaťa',“ uviedla verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová.

Štandardy prípravy na prijatie dieťaťa treba zjednotiť

Prieskum ukázal, že strach z prijatia iného (neideálneho) dieťaťa častokrát vychádza z nedostatku informácií, prípadne z tlaku okolia, z pretláčania negatívnych skúseností do popredia a z chýbajúcej priebežnej a individualizovanej práce so žiadateľmi a žiadateľkami.

Priestor na to, aby boli potenciálni rodičia dostatočne pripravení na prijatie dieťaťa, má v systéme poskytnúť práve odborná príprava. Na Slovensku ju zabezpečujú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny alebo mimovládne organizácie. Okrem toho, že zo zákona musí príprava trvať minimálne 26 hodín, jej priebeh a obsah sa často líši. Ombudsmanka v záujme transparentnosti a spravodlivosti celého systému, odporučila Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny, aby vytvorilo štandardy prípravy, ktoré budú záväzné pre všetky subjekty poskytujúce prípravu, a ktoré poskytnú nielen základný rámec priebehu prípravy, ale umožnia zároveň aj individuálny prístup k jednotlivým záujemcom a záujemkyniam o prípravu. **„Musia si byť istí, že v každom jednom subjekte dostanú rovnako kvalitnú prípravu,“** dodala verejná ochrankyňa práv.

Určenie minimálnych štandardov má podľa nej umožniť ľahšiu kontrolu ich dodržiavania. V prípade potreby okrem toho umožní poskytnúť cieleňú pomoc na zlepšenie kvality.

Mária Patakyová
verejná ochrankyňa práv

TLAČOVÁ SPRÁVA

Kto má v zozname žiadateľov a žiadateľiek prednosť?

Problémom v procese adopcií je aj rozdielna prax jednotlivých úradov pri oslovovaní záujemcov a záujemkýň o osvojenie dieťaťa. Podľa zákona môžu vo výnimočných prípadoch požiadať o dieťa aj samožiadatelia, nie je však bližšie vysvetlené, o ktoré prípady konkrétne ide. Ombudsmanka preto navrhla Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny, aby zjednotilo výklad o výnimočných prípadoch pri osvojovaní detí samožiadateľmi tak, aby nedochádzalo k ich preskakovaniu v poradí žiadateľov, ale v záujme efektívnej aplikácie právnej úpravy individuálne posudzovali rozumnosť dôvodov na odlišné zaobchádzanie. **„Fakt, že ide o samožiadateľa sám o sebe nemá vplyv na schopnosť osoby byť vhodným rodičom; na zistenie tejto skutočnosti slúžia v procese osvojenia iné metódy ako samovoľné a nedôvodné preskakovanie samožiadateľov,“** uviedla v správe ombudsmanka.

Okrem odporúčania pre ústredie navrhla ministerstvu spravodlivosti, ako gestorovi zákona o rodine, aby o vhodnosti rodiny pre dieťa rozhodoval tím odborníkov, s inšpiráciou napríklad pri medzištátnych osvojeniach alebo aj praxe Českej republiky. Tento model podľa nej pomôže tomu, aby bol systém viac nastavený na to, že sa hľadá vhodná rodina pre dieťa, a nie naopak.

Osveta v prospech najlepšieho záujmu detí

Verejná ochrankyňa práv považuje za mimoriadne dôležitú aj osvetu verejnosti vo vnímaní účelu osvojenia a v zmene prístupu ku kladeniu požiadaviek na dieťa. Vyzvala preto Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, aby preukázateľne zvýšilo osvetu o možnosti adopcie detí, ako aj potreby absolvovania prípravy a jej obsahu. **„Tu vidím veľkú úlohu štátu vplývať na spoločnosť, aby sa miska váh priklonila viac na stranu potrieb detí,“** uzavrela ombudsmanka.

Celá správa z prieskumu je dostupná [TU](#)

Aká je cesta k adopcii dieťaťa na Slovensku? – sprievodná infografika je dostupná [TU](#)